

Hoe de teksten in de bijbel over seks gezien moeten worden

Ik kom op dit onderwerp van seks in de bijbel, omdat ik twee keer in korte tijd hiermee geconfronteerd werd, waarbij een heel andere uitleg is gegeven aan wat in de bijbel met foute seks wordt bedoeld. Persoonlijk heb ik mijn monogame homoseksuele relatie niet als fout gezien, ook niet door de teksten van Paulus. Zie hiervoor een mijn uitgangspunt bij de vierde alinea.

Allereerst een boek uit 2017, met als titel: 'Wat is heilig' met als ondertitel: Christendom voor mensen van vandaag, van Rowan Williams, oud aartsbisschop van Canterbury; in hoofdstuk 6 schrijft hij over: Verboden vruchten; seksualiteit en perspectief.

Een tweede confrontatie was in een nieuwsbrief van *Theologie.nl* van 11 maart 2022 met als titel: *Foute seks in de bijbel*. Onder foute seks wordt verstaan ontucht, ontrouw en overspel (maar niet homoseksualiteit). Aan dit artikel is gewerkt door verschillende schrijvers; Matthijs van den Dunk schrijft speciaal over Paulus in diens brieven aan de Korintiërs.

Als eerste wil ik zeggen dat Jezus zelf helemaal niet gesproken heeft over homoseksualiteit en er dus ook geen oordeel over uitgesproken heeft. Ikzelf heb het zo verwoord: God oordeelt de mens niet op wat zij/hij **is**, maar wat zij/hij met haar/zijn leven **doet**. Vanuit onze opdracht als christen moeten wij het ene gebod van God tot basis van ons leven maken.

"Heb elkaar lief"

Waar mensen met elkaar in liefde zijn verbonden, is God in hun midden en dat kan geen kerkleiding verbieden.

Het is dus zeer verwonderlijk dat een hedendaagse leider van een katholieke gemeenschap, wat de Anglicaanse Kerk toch zeker is, openlijk een genuanceerd standpunt inneemt over o.a. homoseksualiteit, wat duidelijk blijkt uit zijn commentaar, maar ook de Oud Katholieke Kerk erkent het homoseksuele samenleven.

Geen andere hedendaagse leider van een kerk zoals die van de r.k. kerk maar ook van de orthodoxe en de diverse protestante en evangelische kerken, heeft zich over deze nieuwe exegetische inzichten uitgesproken.

De r.k. bisschop van Rome, Franciscus staat een pastorale benadering voor homoseksuelen voor, terwijl de vorige bisschoppen van Rome alleen de homoseksualiteit veroordeelden. Maar de huidige bisschop van Rome heeft zijn veranderde houding niet kerkrechtelijk aangepast uit angst voor de conservatieve groeperingen in curie en in de r.k. kerk wereldwijd, zodat homoseksuelen nog steeds strafbaar zijn als zij hun liefdesrelatie ook lichamelijk vormgeven.

Ik zal nu vooral wat uitgebreider stilstaan bij wat Rowan Williams heeft geschreven. Aangehaalde teksten staan cursief. Zijn eerste zin is:
Misschien is het eerste dat we kunnen zeggen over seksuele ethiek in het Nieuwe Testament, dat er weinig te zeggen valt. [...] In de geschriften die aan Paulus worden toegeschreven, staan drie minachtende verwijzingen naar seksuele activiteit tussen mannen.

Verder schrijft Williams:

De algemene indruk is zeker dat seksuele activiteit een gebied is van morele risico's en dat je buiten het huwelijk niets kunt aanbevelen. We veronderstellen dat er een gebied van menselijke ervaring is dat we 'seksualiteit' noemen, wat van immens belang is: iets dat geregeld moet zijn voordat iemand kan beweren een volwassen en vervuld leven te leiden. Maar de wereld van Jezus en Paulus zou deze taal niet herkend hebben. Het huwelijk kenden ze als een ingewikkeld stelsel van economische en familieafspraken, waaraan in het ideale geval – maar niet altijd – wederzijdse genegenheid en stabiliteit verbonden waren. Maar als je naar de teksten kijkt, is het verrassend moeilijk om dit uitgedrukt te vinden in een te onderzoeken of te verdedigen detail. Is het eigenlijk wel zo verrassend? We vergeten gemakkelijk dat de christelijke geschriften niet geschreven werden om onze vragen te beantwoorden.

Hieruit blijkt mij dat wat we nu huwelijk noemen, in de tijd van Jezus en Paulus meer een verbintenis van economische en families was. Ook nog niet zo lang geleden was het vaak nog zo, vooral in de rijkere kringen. Het huwelijk zoals wij dat nu kennen gaat meer over een liefdesrelatie. Dus een liefdesrelatie is de basis van een huwelijk tussen twee mensen.

Paulus spreekt echter alleen over het huwelijk. Sluit dit andere vormen van seksueel partnerschap uit? Paulus zegt dit niet met zoveel woorden, maar dat is waarschijnlijk wel de implicatie (en de meeste christenen hebben hem zo gelezen)

Dus hebben zij deze interpretatie van andere soorten van liefdesverbintenissen verworpen.

De gemeenschap heeft dus een belang in wat ik besluit over seks. [...] En dus mag ze [gemeenschap] vragen dat seksuele verbintenissen oprecht en open zijn in de gemeenschap, als een werkelijke openbare zaak, ondersteund door de gemeenschap en op hun beurt voeding voor het leven van de gemeenschap.

Nu komt voor mij een belangrijke tekst die tussen haakjes is geplaatst door Rowan.

(Het is een van de pijnlijkste problemen van de traditionele leer van de kerk over homoseksuele relaties dat deze openheid zo vaak onmogelijk is gemaakt. Welk standpunt ook ingenomen is met betrekking tot de behoefte om hierover opnieuw te denken, het resultaat van veel ethische posities was dat juist een gebrek aan eerlijkheid aangemoedigd werd.)

We moeten ons bewust zijn van het volgende,
Paulus schrijft geenboek met regels, maar stelt een agenda op. In later tijd vond het christendom het beter om regels te maken; het gebruikte deze inzichten om een breed opgezet en ingewikkeld schema op te stellen van seksuele wetgeving die van dit alles uiteindelijk iets anders maakte.

We mogen dus concluderen dat Paulus alleen maar in grote lijnen heeft aangegeven hoe we een seksuele relatie moeten beleven, maar later hebben de leiders van de beginnende geloofsgemeenschap regels opgesteld vanuit het ideale beeld zoals ons in Genesis is aangeleverd: 'God schiep de man en vrouw en zag dat dat goed was.' Dus dachten zij dat alleen een verbintenis tussen man en vrouw enkel goed was. Dus een tijdsgebonden regel. Nu we meer weten hoe de Schriften tot stand zijn gekomen en de exegetische zich heeft ontwikkeld, kan men tot andere inzichten komen en krijgt een relatie tussen twee personen daardoor een geheel andere invulling.

Voor Paulus worden de onderscheiden christelijke betekenissen van seks getoond in relatie van belofte en trouw, die ons de vrijheid geven om kwetsbaar te zijn.

Naar mijn mening is binnen een relatie volgens Paulus, de belofte van trouw heel belangrijk en als daarvan afgeweken wordt, heeft dat invloed op heel de gemeenschap.

Volgens mij staat het Nieuwe Testament niet makkelijk een rechtstreeks positieve evaluatie toe van seksuele intimiteit buiten een relatie die in het openbaar wordt aangegaan, maar dit wil niet zeggen dat het essentiële bewijs van christelijke orthodoxie ligt in een bereidheid alle andere relaties te behandelen als totaal niet in staat om te delen in de liefde van God.

Uit dit bovenstaande maak ik op dat ook andere vormen van een relatie kunnen delen in Gods liefde. Het gaat hier dan om meer dan de relatie tussen man en vrouw. Ik wil dit nog meer toespitsen dat het moet gaan om een liefdesrelatie in welke vorm dan ook.

Seksuele intimiteit is ten volle wat het hoort te zijn voor christenen een teken van Gods kwetsbare betrokkenheid in deze context van openbare belofte en exclusieve trouw.

Eisen voor een andere context moeten stevig beargumenteerd worden – en de kerk heeft geen dwingende reden gezien om van mening te veranderen over het primaat van verbondsrelaties.

Als men binnen een liefdesrelatie van welke vorm ook zich maar houdt aan dezelfde regels die gelden voor een relatie van man en vrouw.

In (berucht) veel delen van de kerk ziet het eruit alsof de jury nog steeds de vraag wil beantwoorden of sommige vormen van homoseksuele relatie effectief hetzelfde zijn als relaties tussen de seksen die Paulus schetst, in

de mate dat dit Paulus' afwijzing van de heersende homoseksuele levensstijlen van zijn dagen, zwaarder kan laten wegen. Deze onzekerheden zullen niet snel verdwijnen – en zoals ik liet doorschemeren, is het heel eigenaardig dat deze opstelling tegenover homoseksuele relaties een toetssteen voor orthodoxie zou zijn op een manier die het Nieuwe Testament ondersteunt.

Zoals ik de laatste aangehaalde tekst lees, houden de kerken vast aan hun oude standpunten terwijl exegeten duidelijk aangeven dat er wel degelijk verschillen zijn tussen de ene homoseksuele en de andere homoseksuele relatie net zoals Paulus dat ook gedaan heeft over de relaties tussen de twee seksen.

Resumerend:

Rowan spreekt ervan dat delen van de kerk nog steeds bezig zijn om bepaalde vormen van homoseksualiteit te beantwoorden. Maar de kerk moet ook de nieuwere exegetische zienswijze van de Bijbel en vooral die van Paulus vormgeven in de leer van de kerk. In de r.k. kerk is dit wel heel moeilijk omdat door de verkeerde machtsopbouw van de bisschoppen van Rome, de leer van de kerk anders is geformuleerd tijdens het Concilie van Trente: de leer van de kerk is gefundeerd vanuit traditie en Schrift. Door deze uitspraak hebben verschillende katholieke kerken zich losgemaakt van de r.k. kerk in Rome. Maar ook later hebben verschillende r.k. theologen zich hierover uitgesproken o.a. Piet Schoonenberg s.j., Edward Schillebeeckx o.p. Karl Rahner s.j. en Hans Küng, zoals ik weet, maar er kunnen er dus wel meer zijn geweest. Eerder heb ik al aangegeven dat de huidige r.k. bisschop van Rome, Franciscus, pastoraal zich positiever opstelt t.a.v. de homoseksuelen dan zijn voorgangers, maar dat hij uit angst voor de conservatieve gelederen binnen de curie en de plaatselijke bisschoppen en gelovigen, het kerkelijk recht niet heeft aangepast zodat **het** nog steeds strafbaar is binnen de r.k. kerk. Ook binnen de orthodoxe kerken is nog veel tegenstand. Hoe het gesteld is binnen de verschillende protestantse en evangelische kerken kan ik niet oordelen omdat ik me daar niet in verdiept heb. Wel wil ik nog kwijt dat door de vele buitenlandse bevolkingsgroepen die er zijn in Nederland, de acceptatie van de homoseksuelen verslechterd is t.o.v. de jaren tachtig van de vorige eeuw.

Nieuw-Buinen, 2 april 2022,
Wim van den Hoek, em. pastor
onafhankelijke katholieke geloofsgemeenschap
van de heilige Ambrosius.
mail: pastor@okg-heilige-ambrosius.nl
www.okg-heilige-ambrosius.nl